

Dalarövägen

Dalarövägen anlades från Skanstull till Dalarö någon gång i början av 1600-talet.

Historisk vägsträckning från Skansbron mot Haninge

Tidigaste vägsträckningen gick via Åsön (Södermalm) förbi Fatburssjön, som låg inom Södra Stationsområdet, och gick sedan vidare till Skanstull mellan dåvarande Hammarby sjö och Årstaviken. och vidare väster om dåvarande Södra Begravningsplatsen.

Historisk vägsträckning inom Haninge kommun

Vägsträckningen inom Haninge kommun har i stort sätt samma sträckning nu som då den anlades, men har naturligtvis rätats ut och breddats.

Milstolpar

Den äldsta kungliga förordningen om milstolpar är från 1649.

Det var landshövdingarna i de olika länen som var ansvariga för att milstolpar sattes upp. Vägvisning till olika orter började allmänt tillämpas från mitten av 1700-talet.

Resans längd skulle kunna mätas från båda hållen. Därför sattes milstolpar upp efter systemet 1 mil, 1/2 och 1/4. Mellan varje stolpe var det alltså en fjärdedels mil (c:a 2 672 m). Från denna indelning kommer uttrycket "en fjärdings väg". I samband med att metersystemet infördes 1878 upphörde efterhand milstolparna att gälla. Milstolparna tillverkades i trä eller sten och var försedda med kunglig krona och monogram.

Milstolpar är genom fornminneslagen 1942 lagskyddade fasta fornminnen och får inte utsättas för någon åtgärd utan länsstyrelsens (Kulturmiljöenhetens) skriftliga medgivande.

Milstolpar utefter Dalarövägen

Dalarövägen mättes upp redan 1651 vilket påvisar att man ansåg den som en viktig väg.

Det lär saknas två milstolpar men övriga finns på sina ursprungliga platser utefter den sträckningen av Dalarövägen som fanns vid slutet av 1700-talet. Undantaget är milstolpen vid Dalarö Kanalbro som troligen har flyttats från sin ursprungliga plats. Det finns även några väghållningsstenar efter vägen. Det är markeringar som förr stod uppställda utmed allmänna vägar och visade den vägsträcka som markägaren var skyldig att hålla i farbart skick.

Nedlagda vägsträckor

När de stora vägarna rätades vid bilismens intåg under 1900-talet snördes många sträckor av. Flera av dessa används i dag som lokala vägar. Men avsnörda sträckor som har stängts av för trafik har naturen återtagit, de har blivit övervuxna och återgått i skogens grepp.

Några mindre stenbroar och brofundament kan man se vid sidan om nuvarande Dalarövägen.

Dalarövägen uträtning och breddning

Vägen var i början så smal att inte två med vagn förspända hästar kunde mötas utan att man var tvungen att spännen från. Vägen gick över beteshagar med grindar, troligen fanns två av dessa grindar på bägge sidor om Sandemars ägor ända fram till 1920.

På 1930-talet genomfördes många vägarbeten utefter Dalarövägen genom anvisade Nödhjälpsarbeten, även kallat AK-arbete (Statens Arbetslöshetskommission). AK-arbete en statlig insats för att motverka förmodad arbetslöshet. Den instiftades 1914 efter första världskrigets utbrott.

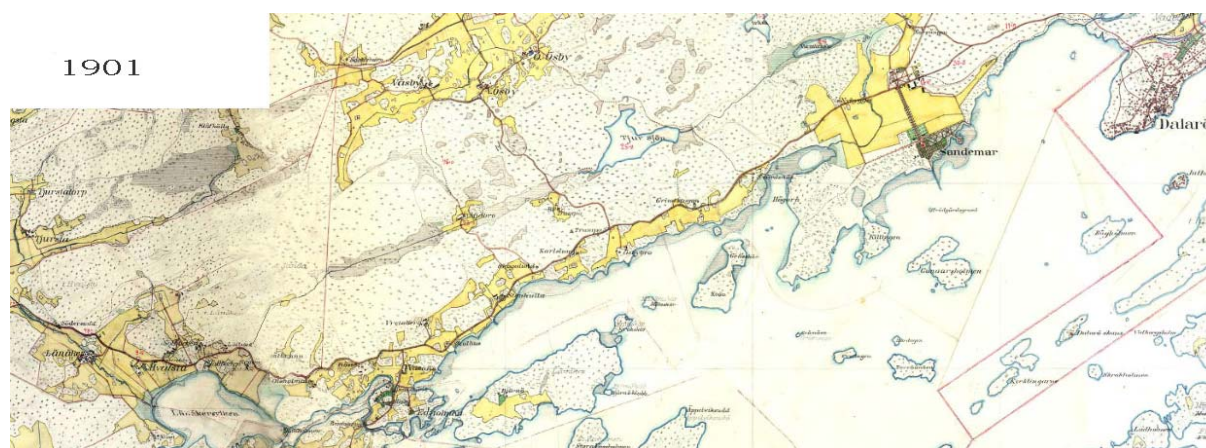
Sista biten fram till centrala Dalarö över Vadet

Innan Dalarö kanalen och Kanalbron byggdes tog man sig mellan landmassorna genom att vada över i det grunda vattnet, härav dagens namn "Vadet" som huset till vänster på bilden benämns.

Foto från början av 1900-talet.

Dalarövägens sträckning 1901 resp. 2008

Litteraturtips

Haninge bibliotek: VÄGAR I HANINGE - från forntid till nutid av Bengt Lundqvist

Vägverket Borlänge: VÄGAR I OCH TILL ARKIVEN.

Om källor till väghistorisk forskning av Jan-Olof Montelius

Utdrag ur boken >> Vägar i och till arkiven<<

Väghållningsskyldigheten

Skyldigheten att bygga och underhålla väg har en lång historia i vårt land. Redan de medeltida landskaps- och landslagarna stadgade hur detta skulle gå till. Södermannalagen säger sålunda "Alla skola bygga broar och röja vägar, såväl den som äger mindre i byn som den som äger mera". Denna föreskrift återfinns med små förändringar i de övriga medeltida landskapslagarna liksom i Magnus Erikssons allmänna landslag från omkring 1350. I landslagens byggningsbalk finns bestämmelser om vägarna och vägunderhållsskyldigheten.

Kung Kristoffers landslag från år 1442 hade tillägget att tavernor skulle inrättas utmed de allmänna vägarna på två till två och en halv mils avstånd från varandra. I dessa lagar var det också noga reglerat att syn skulle hållas två gånger om året, vid Valborgsmässan och Mikaelsmässan. Denna syneinstitution fungerade i full utsträckning ända till mitten av 1920-talet, för att helt upphöra med ikraftträdandet av 1934 års väglag 1937.

År 1891 fick vi vår första särskilda vägslag. Innan dess gällde principen att jordägaren ensam skötte underhållet *in natura* av den vägdel han hade att svara för. Från och med 1734 års gästgivareordning kom tillsynen att administreras genom länsstyrelserna. Under nästan hela 1800-talet gällde fortfarande 1734 års lag, som i sin byggningsbalk föreskrev att "landsväg skall läggas i länet, där den tarvas".

Äldre uppgifter om vägbygge och vägunderhåll skall i princip sökas i handlingar som rör det gamla bondesamhället.